

Ichthus, dispuut der C.S.F.R.

Lustrum XII

Aan uzelf genoeg?

De sterkste verhalen over
dispuutshuizen

Oud-
besturen
aan het woord

Ik werk namelijk. Dat
bepaalt wie ik ben. Maar
wat is het **doel** van
werk?

Individualisme

voert de boventoon:
‘ieder voor zich,
God voor ons allen’

Redactioneel

Voor u ligt de - geheel nieuwe - preview en aandenken aan het lustrum! Een bijzonder moment, want u bent de eerste aan wie een lustrumglossy wordt uitgerijkt. Het twaalfde lustrum van Ichthus, dispuut der C. S. F. R. wordt gevierd. Een hele week van activiteiten staat ons te wachten, beginnend met de Lustrumdag en eindigend met de Dies Natalis.

Dit lustrum draait om het thema ‘individualisme’. Maar zo nieuw is dat niet. Draait ons hele leven niet om die ene persoon? Om ons zelf? Steeds meer mensen kiezen voor zichzelf, gaan voor wat ze zelf fijn vinden. Jezelf ontwikkelen, ontdekken en succesvol laten zijn.

Deze glossy reflecteert hierop. Het staat vol met artikelen, interviews en prachtige foto's. Amicus Maarten schrijft een indrukwekkend artikel. Verschillende (oud-)besturen blikken terug op de bestuurstijd en de dispuutshuizen doen een boekje open. Ook zal er meer over het thema verteld worden.

Ik hoop dat deze glossy u laat nadenken, lachen en genieten tegelijkertijd. Dat u voor uzelf helder heeft: wat zijn de voor- en nadelen van individualisme.

COLOFON

Lustrumuitgave Ichthus, dispuut der C. S. F. R. 1959-2019

Deze lustrumglossy is tot stand gekomen door inzet van dispuutsleden ter ere van het XIIe lustrum van Ichthus, dispuut der C. S. F. R. Deze lustrumglossy is een vervanging van de eerdere lustrumbundel die per lustrum wordt uitgegeven.

Redactie

Hilde Koese

Ard Jan Biemond

Christine van Herk

Advertentie

Visser & Visser

Vormgeving

Hilde Koese

Drukkerij

Drukkerij Goud, Alblasserdam

Verkoop en distributie

Deze uitgave is voor... te koop.

Copyright ©

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openaar worden gemaakt in enige vorm, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming

Dies Natalis 2018

Tijden veranderen. Wat eens analoog gebeurde, is digitaal geworden. Zo ook de werkwijze van de creatie.

Ook in de afgelopen 5 jaar waren we aanwezig. We waren getuige van veranderende fiets-, hoofd- en lichaamsdecoratie, legden de amicitia vast tijdens allerhande momenten en waren trotse getuigen van het historische moment toen er een bul uit het pre-analoge tijdperk werd getoond.

We zien het nieuwe lustrum met grote verwachting tegemoet, waarin er weer nieuwe verhalen zullen ontstaan. Verhalen die we ook dan weer zullen vangen in miljoenen pixels.

Door de hele glossy zullen pagina's gevuld worden met de creaties van de creatie!

Paul Nijse

Amicae amicique, waarde (oud-)leden,

‘Non nobis solum’

Bestuur Oosterwijk

Ichthus bestaat 60 jaar. Ons Ichthus. Het Ichthus van u, het Ichthus van toen, het Ichthus van nu. Reeds zes decennia lang mogen Ichthianen overwinnen in het teken van de vis en mogen wij samen op zoek naar de ware betekenis van Ichthus voor ons: Ièsous Christos Theou Huios Sootèr, Jezus Christus, Gods Zoon, Redder. Een zestigjarig jubileum wordt in de regel aangeduid met een diamanten jubileum. De stations van het koperen, zilveren en gouden jubileum zijn al lange tijd geleden gepasseerd en nu mogen wij onze civitas een diamant noemen. Een aanduiding die mijns inziens geheel op zijn plek is. Een snelle blik op de Wikipedia-pagina en nog wat flarden informatie uit de uur-tjes scheikunde op de middelbare school leren ons van alles over het materiaal diamant.

Ten eerste is diamant de hardste natuurlijke stof die bestaat, bijna niet te breken. Zo is ook Ichthus in de afgelopen zestig jaar niet te breken gebleken. Hoewel er in de loop

van de jaren vele veranderingen zijn opgetreden, accenten zijn verlegd en elementen zijn toegevoegd, is de kern nog altijd hetzelfde. De grondslag, Gods Woord en de daarop gegronde Drie Formulieren van Enigheid, wordt elk jaar door de nieuwe leden ondertekend en er wordt gezocht naar een manier om de grondslag te onderzoeken en toe te passen in het eigen leven en in de maatschappij. Zolang deze grondslag en dit doel in het oog gehouden worden, geldt de ongelooflijke hardheid van de stof diamant ook voor Ichthus.

Daarnaast dient een ruwe diamant eerst geslepen te worden, voordat u kunt genieten van haar prachtige schitteringen wanneer het licht erop valt. De door het slijpen ontstane vlakken worden ook wel facetten genoemd. Telkens wanneer u van een andere kant kijkt, valt uw oog op een ander facet. Ook Ichthus heeft vele facetten. Ik noem u slechts het studiekarakter, de amicitia, de onderlinge betrokkenheid en de studentikoziteit.

Allen een deel van wat Ichthus maakt tot wat het is. Wanneer u links van de diamant staat terwijl u kijkt, ziet u wellicht een ander facet van de diamant dan uw

Nu mogen wij onze civitas een diamant noemen

buurman, die rechts van de diamant staat. U ziet misschien een onderdeel van de civitas dat vanuit uw oogpunt niet loepzuiver is, een onderdeel waar nog heel wat aan gepolijst kan worden, en u vormt op basis daarvan uw mening. Vanuit het oogpunt van uw buurman is dat facet niet zichtbaar en hij zal uw visie daarom wellicht niet delen. Er zijn vele meningen over de civitas, waarbij het belangrijk is om naar de diamant van de civitas te kijken vanuit elkaars oogpunt. Dan pas zult u begrijpen wat de ander ziet en waarop hij zijn mening baseert. Daarnaast is het van

belang te blijven discussiëren over de civitas in al haar facetten: zij is een diamant waaraan we nooit uitgeslepen raken en de discussie hierover houdt haar scherp.

Het laatste kenmerk van een diamant wat ik aan u uit wil lichten is haar chemische structuur. Een diamant is opgebouwd uit talloze individuele koolstofatomen. Deze koolstofatomen zijn precies hetzelfde als bij grafiet. Het verschil tussen diamant en grafiet zit hem in het aantal verbindingen wat er tussen de atomen zitten, dus de manier waarop het materiaal opgebouwd is. Bij grafiet zijn de atomen slechts in het tweedimensionale vlak aan elkaar verbonden. De koolstofatomen van een diamant daarentegen zijn ook in het driedimensionale vlak verbonden. Deze extra verbinding maakt dat diamant keihard is en dat grafiet slechts een (relatief) zachte stof is. De diamant die onze civitas is, bestaat ook uit losse, individuele leden. De enige manier waarop zij samen de prachtige edelsteen

kunnen vormen is wanneer zij in de juiste verbinding met elkaar staan. Dit brengt mij bij het thema van het 12e lustrum van Ichthus: individualisme. Wanneer Ichthus

De diamant die onze civitas is, bestaat ook uit losse, individuele leden

uit louter individuen zou bestaan, zonder de juiste onderlinge verbinding zou zij geen diamant zijn, maar vervalt zij tot het zachte grafiet. De civitas is een plek waar we elkaar nodig hebben, we kunnen hier niet slechts voor onszelf leven. Een van de krachten van Ichthus is de gemeenschap die zij biedt. Deze gemeenschap ontstaat niet vanzelf, maar er moet actief gewerkt worden aan de verbinding met elkaar. Het eigen ik moet af en toe wijken voor de ander, niet

slechts voor hen met wie u altijd optrekt, maar ook voor hen met wie u het misschien minder kunt vinden. De eigen verhalen moeten soms verstommen om naar het verhaal van de ander te luisteren. De eigen voorkeuren moeten soms wijken, om de ander ruimte te geven. Het gebed voor elkaar mag hierbij niet ontbreken.

Laten we samen zorgdragen voor de diamant die Ichthus is. Dit houdt in dat we observeren of de grondslag en het doel nog in het oog worden gehouden, dat we onzuiverheden proberen weg te polijsten en dat we in verbinding staan met elkaar. Wie weet kunnen we over vijf jaar zeggen dat onze diamant tot een briljant is geslepen.

Namens mijn bestuursgenoten groet ik u amicaal,

Leanne Oosterwijk,
h.t. praeses

Vervreemding en vervulling

Verdere gedachten bij het
assessoraal jaarverslag

*‘De roem van mensen in
slechts schijn, je kunt al-
leen maar groot zijn in het
klein.’
- Toon Hermans*

‘Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis.’ De relationele, drie-enige God schiep op een relationele manier. Hij schiep de mens naar Zijn beeld en creëerde daarmee relationele personen, gericht op de Ander, al dan niet met hoofdletter. God schiep in relatie de relationele mens met het vermogen tot het kennen van zichzelf en de ander. ‘En zie, het was zeer goed.’ Totdat. De oorsprong van het egoïsme ligt bij de zondeval. Daar vervreemdde de mens van zichzelf (‘Zij werden gewaar dat zij naakt waren’), de ander (‘Die vrouw die Gij bij mij gegeven hebt’), en tenslotte ook van God (‘Ik hoorde Uw stem in den hof, en ik vreesde’). Het is door deze drievoudige vervreemding dat de mens kennis kreeg van het kwaad.

Mijn bestuursjaar was voor mij een periode waarin ik dat kwaad een heel klein beetje beter heb leren kennen. En tegelijkertijd ontdekte ik heel voorzichtig wat het antwoord daarop is. Dat de mens van zichzelf vervreemdde, bestaat onder andere daarin dat hij zich in het ongeluk stort door niet te beantwoorden aan het doel waarvoor hij gemaakt is: God liefhebben boven alles en de naaste als zichzelf. In dit doel zit onmiskenbaar de gerichtheid op de ander besloten. Vervreemding van zichzelf bestaat erin dat men vervreemd is van de ander. Deze paradox geldt ook omgekeerd. Individueel geluk, rust en vrede worden alleen gevonden door af te zien van zichzelf en zich geheel op de ander te richten.

Tot zover de theorie. In de praktijk, is mijn ervaring, is dat een heel stuk lastiger. Gedurende mijn bestuurstijd betrapte ik mij er steeds vaker op dat wat ik deed, gericht was op mezelf. Ik wilde graag gezien worden. Ik wilde iets moois neerzetten. Ik wilde verschil maken. Kortom: ik wilde groot zijn. Daarmee was het voor het oog nog wel goed wat ik deed, maar van binnen zorgde het voor onrust omdat het verlangen naar waardering, roem, populariteit onverzadigbaar is. Datzelfde merkte ik in mijn relatie. Hoe meer ik gericht was op mezelf (‘Word ik hier nog wel gelukkig van? Voldoet ze aan mijn eisen?’), hoe slechter ik me ging voelen. Soms was ik even goed op weg, maar steeds opnieuw ging en ga ik de fout in. Blijkbaar zit de gerichtheid op

Maarten van Ginkel was assessor van ons dispuut in bestuursjaar 2018-2019. In het assessoriaal jaarverslag keek hij terug op zijn bestuursjaar en gaf een waardevolle boodschap mee. *Ik vroeg hem daar nog wat woorden aan te besteden.*

Wat is de remedie? Hoe ontkom ik aan vervreemding van mijzelf, de ander en van God? Ik kan slechts een antwoord bedenken: de liefde. Omdat de liefde zichzelf niet zoekt. Als ik de liefde niet heb, ben ik een klinkend metaal of een luide schel. Als ik de liefde niet heb, dan ben ik niets (1 Korinthe 13). Maar hoe kan ik leren liefhebben? Ook daar kan ik slechts een antwoord op bedenken. Ik kan liefhebben omdat God mij eerst heeft liefgehad. Hoe meer ik doordrongen ben van de liefde van God, hoe meer ik besef hoeveel vergeven moet worden. Hoe meer ik me realiseer hoe belangeloos Hij met mij omgaat, hoe meer ik kan liefhebben, vergeven, en mijn persoonlijk gewin achteraan durf te stellen. Hoe meer ik naar Jezus’ voorbeeld kijk, hoe makkelijker ik iemands voeten was, in plaats van zijn oren.

Thomas à Kempis zegt in zijn boek ‘De navolging van Christus’, die we als bestuursvrienden lezen, het volgende: ‘Als je iets zonder liefde doet, dan leidt dat tot niets. Wat echter uit liefde gedaan wordt, hoe klein en onbetekenend het ook is, werpt volop vruchten af. Voor God telt niet zozeer wat we doen, maar vooral met hoeveel liefde we iets hebben gedaan.’ En daarom is de roem van mensen slechts klein. Je kunt alleen groot zijn in het klein. De verbroken relaties in het paradijs, zijn slechts op een manier te helen. Door terug te gaan naar de Schepper en te leren wat liefde is. Door te beantwoorden aan het doel waarvoor ik gemaakt ben en weer te worden naar Zijn beeld. ‘Want Gij hebt ons gemaakt naar U, en rusteloos blijft ons hart totdat het zijn rust vindt in U.’

Amice et amici, ik ben trots op ons aller Ichthus. Al 60 jaar klinkt onze machtige naam door de Rotterdamse straten. En als ik op de soos rondloop, hoor ik grootse verhalen over individuele successen en prestaties, maar soms vraag ik me af waarom we ons zo druk maken over ‘een zeer klein object, onszelf’. Waarom zijn we zo druk bezig met klein te zijn in het groot? Verliezen we juist niet door het navelstaren het zicht op de naaste en op God? Vervreemdt zelfliefde ons juist niet van datgene waar liefde voor is bedoeld: gerichtheid op de ander? Laten we de komende 60 jaar proberen om vervuld van liefde wat meer groot te zijn in het klein.

Individualisme is een van de eerste termen die naar boven komen bij het beschrijven van onze samenleving. Als iets ons als Nederlanders verbindt, is het dat we allemaal een individu zijn – en het individueelst is degene die dat ontkent. Tegelijkertijd is het niet zo duidelijk wat individualisme dan betekent. Voor sommigen is het een hooggestemd ideaal, voor anderen een dagelijkse realiteit en niet zelden is het iets waar we zo graag mogelijk vanaf willen. Met andere woorden, verwarring te over.

‘Tegelijkertijd is het niet zo duidelijk wat individualisme dan betekent.’

Met deze glossy proberen we een inkijkje in het individualisme te geven en duidelijk te krijgen waarover we nu eigenlijk praten. Dr. Bram Mellink geeft vanuit een sociaal-historische analyse een duiding van het individualisme. Daarbij wijst hij vooral op de omslag in het denken in de vorige eeuw, die het individu centraal in de Nederlandse samenleving plaatst. Dirk Verloop MSc gaat in op een praktische kant daarvan: werk als onze identiteit. Wie wij als individu zijn, wordt in grote mate bepaald door onze dagelijkse arbeid. Vervolgens gaat prof. dr. Henk van den Belt in op de ethische kant van het individualisme: is het iets goeds of iets kwaads? Het blijkt genuanceerd te liggen: zowel het individu als de gemeenschap doen ertoe. Maar als het individualisme deze uit de juiste verhouding ontzet, gaat het mis. Dr. Evelot Westerink schetst hoe wij in de stad met onze medemens omgaan, en achter een masker van individualiteit is medemenselijkheid en naastenliefde nog altijd mogelijk. Ten slotte beschrijft Arnout Jongeling MSc hoe het filosofisch denken over het individu door de tijd heen veranderd is. Het blijkt dat vooral tijdens de Renaissance en de daarop voortbouwende Verlichting het individu in de spotlights is komen te staan, en het individualisme dus een tamelijk recent fenomeen is.

Vanuit deze gezichtspunten belichten de schrijvers het verschijnsel ‘individualisme’ aan alle kanten. Maar daar blijft het niet bij. Het hele lustrum zal in het teken van individualisme staan, en op de lustrumdag hopen we ons een hele dag in dit maatschappelijke verschijnsel te verdiepen. Zodoende is deze glossy zowel een prelude op het onderwerp van de lustrumdag, als een naspel om later de ideeën over het individualisme te laten bezinken. In beide gevallen wensen wij u veel lering en vermaak toe!

Individualisering van wie, wanneer, waarom?

In 1934 voorspelde de Franse schrijver Georges Duhamel dat ‘indien ooit het individualisme uit de wereld gebannen zou worden, het zijn toevlucht zou zoeken in het hart van Nederland.’ ‘En toch’, voegde hij enkele zinnen later bespiegelend toe, ‘de echte individualist is niet iemand, die zich aan het maatschappelijk leven onttrekt.’

Had Duhamel een voorzienende blik? Je zou het bijna denken. Wie in Nederland anno 2019 over ‘de individualisering’ spreekt, heeft het vrijwel altijd ook over de jaren zestig, het decennium waarin de ontzuiling op gang kwam, het traditionele verenigingsleven instortte en de kerken leegliepen. Het decennium waarin het gezag afbrokkelde, zelfontplooiing het nieuwe adagium werd en ‘worden wie je bent’ als nieuw ideaal aan de horizon verscheen. Wie in deze maatschappelijke ontwikkelingen de geboorte van het individualisme wil zien, en bovendien wil geloven dat Nederland hierin vooropliep, kan daar eenvoudig bewijs voor vinden. Sociologen becijferden al in de jaren negentig dat Nederlanders van alle Europese burgers echtscheiding het meest acceptabel vonden, dat zij het minst van mening waren dat vrouwen eigen kinderen moesten baren om zelf

gelukkig te zijn (12%), dat zij het minst overtuigd waren van de wenselijkheid van een sterke leider, en dat ze het minst meenden dat kinderen hun ouders moesten respecteren. Of het nu gaat om huwelijksmoraal, gezinsmoraal of gezagsverhoudingen: overal lijkt het individualisme (‘ieder voor zich, God voor ons allen’) de boventoon te voeren.

Is Nederland hiermee een land dat, meer dan andere landen, geïndividualiseerd is geraakt? Dat mag op basis van deze voorbeelden zo lijken, maar het is nog maar de vraag. ‘De echte individualist is niet iemand, die zich aan het maatschappelijk leven onttrekt’ zegt Duhamel en de Nederlandse individualiseringswaarden illustreren dat. Zoals de socioloog Jan Willem Duyvendak al eens heeft opgemerkt, worden die individualiseringswaarden namelijk collectief in ere gehouden. Ze zijn een uitdrukking van groepsgedrag: het gezamenlijke geloof in de geïndividualiseerde samenleving, op basis van gedeelde waarden. Bij dit geloof hoort een maatschappelijk zelfbeeld: het beeld van Nederland als tolerante natie vol vrije, zelfstandige individuen, een land waarin je als individu kunt worden wie je bent.

Individualisering geldt als maatstaf voor ‘echt’ Nederlanderschap, en functioneert dus als groepsnorm. Achter het ideaal van ‘worden wie je bent’ schuilt de

verwachting dat wie nog geen zelfstandig individu is, uiteindelijk wel zal ‘worden zoals wij’.

Deze eenvoudige omkering van individualisering als ‘ieder voor zich’ tot individualisering als verbindende groepsnorm, laat zien hoe moeilijk ‘de’ individualisering te duiden is, en hoeveel tegenstrijdige processen zij feitelijk verhult. Nog een voorbeeld van zo’n tegenstrijdigheid: orthodoxe christenen wijzen de ‘doorgeschoten’ individualisering geregeld aan als oorsprong van onze uiteenvallende samenleving, waarin mensen langs elkaar zouden leven en wederzijdse betrokkenheid zou ontbreken. Tegelijkertijd zien zij het christendom als oorsprong van een individualisme dat zij toejuichen: het individualisme van het eigen geweten dat, begonnen met Luther en Calvijn en tot wasdom gekomen tijdens de Renaissance, vandaag de dag door buitenstaanders wordt bedreigd. Is het individualisme dan zegen of vloek van het moderne bestaan? En als het beide is, hoe verhouden die twee zich dan tot elkaar?

Zulke grote vragen vallen niet in een lezing van pakweg een halfuur sluitend te beantwoorden. Ze

Individualisering geldt als maatstaf voor ‘echt’ Nederlanderschap

tonen wel aan dat een duidelijke afbakening van het containerbegrip ‘individualisme’ voorwaarde is voor een goed gesprek. In de lezing ‘Individualisering: van wie, wanneer, waarom?’ zal in drie vormen van individualisering van elkaar onderscheiden: individualisering als vermeende historische grondslag van ‘het westen’, individualisering als eigentijdse cultuur-

kritiek en individualisering als inzet van politieke strijd. Ik zal betogen dat individualisering als doorgaande lijn in de moderne geschiedenis niet bestaat en dat de cultuurkritiek die op een dergelijke veronderstelling is geënt, daarom weinig hout snijdt. Daarna zal ik laten zien dat een preciezere analyse van de wijze waarop

individualisering wordt ingezet in politieke discussies wel kan bijdragen aan een duidelijker beeld van de wijze waarop Nederland als zelfbenoemde geïndividualiseerde samenleving functioneert. Wie vallen er buiten die samenleving, en wie horen er juist bij? Ten slotte werp ik de vraag op of verdedigers van het (zelfbenoemde) individualistische Nederland zich zorgen moeten maken over de toekomst van hun samenleving, nu partijen zoals Forum voor Democratie de ‘typische Nederlandse’ individualiseringswaarden, vooral op het terrein van gender, ter discussie stellen.

Dr. Bram Mellink houdt zich als historicus onder andere bezig met de individualisering in Nederland. Momenteel is hij universitair docent Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit Utrecht. Hij promoveerde op de individualisering van Nederland, gezien vanuit het onderwijs.

Werk ze!

‘Werk ze!’, roepen mijn huisgenoten mij denkbeeldig na als ik om 6.30 de deur dichtsla. Ik werk namelijk. En dat bepaalt wie ik ben. De relatie tussen ons werk en onze identiteit is uniek. Werk vormt namelijk voor een groot deel wie wij zijn, misschien wel voor een veel groter deel dan we ons beseffen. Maar waarom werken we?

We zijn student, accountant, leraar, dokter of huismoeder. Werken kent een werkwoord. Andere relaties die onze identiteit bepalen kennen vaak geen werkwoordsvorm: vaderschap, het zoon-zijn, het Nederlander-zijn, het vriend-zijn. In deze zin is werk een taak die wij hebben die gericht is op bloei. Vader zijn heeft een doel, Nederlander zijn als het goed is ook, een zoon wil zijn vader trots maken, vriendschap dient genot, voortreffelijkheid en het goede. Maar wat is het doel van werk?

Werk zegt niet iets over onze kwaliteiten, het zegt iets over de essentie. Werk is dus niet dat we doen, werk is iets van onszelf. Een werkloze (niet een baanloze) is iemand die een totaal andere identiteit heeft: hij heeft geen doel waarvoor hij zich ‘in het zweet werkt’. In navolging van Kant kunnen wij ons de ethische vraag stellen of wij werk gebruiken als middel of als doel. Werken wij voor onze toekomst, voor de hypotheek, voor de vakanties die we graag willen? Oscar Wilde zegt het: ‘Work is the curse of the drinkin’ class.’ Dan arbeiden wij wel maar werken we niet. De studentikoze aversie jegens arbeiders is heel terecht. Een arbeider is niet iemand die een bepaald type werk doet, een arbeider is iemand die zijn werk met een onoorspronkelijk doel doet.

Werkdruk is niet per definitie verkeerd: sommige doelen zijn namelijk van dusdanig belang dat ze uw zweet meer dan waard zijn. De kunst is om uw zweet aan de goede doelen te geven. Om het anders te zeggen: wat is waardevol om voor te werken? Je werk goed doen is dus niet een doel op zich, dat kan de arbeider ook. Het goede werk goed doen, daar gaat het om. Een baan heb je dus niet voor jezelf, maar om met Luther te spreken: een goed werk is dat, wat aan anderen goed doet. Dan en alleen dan kunnen we met Ovidius zeggen: Auctor opus laudat.

Dirk Verloop voltooide een bachelor in economie, rechten en filosofie in Rotterdam. Daarna studeerde hij een master filosofie in Oxford en een master Industrial Strategy aan de EUR. In het jaar 2014-2015 was hij bovendien praeses van ons mooie dispuut. Momenteel werkt hij bij KPMG als Executive Deal & Growth Strategy.

Individualisme en de gemeenschap der heiligen

Gemeenschap

‘Wanneer iemand een zwak sociaal gevoel heeft, steeds op zijn punt blijft staan en zich weinig of niets om het zeggen en doen van anderen bekommert, noemt men zulk een persoon een individualist. Zijn fout is het individualisme. De mensen van dit genre zijn de Einspänner in onze maatschappij, het zijn lieden die niet in een gareel kunnen lopen, die, eigenzinnig en eigenwillig, voor geen prijs de hun dierbare meeningen, die gewoonlijk door streng persoonlijke motieven gedragen worden, willen prijsgeven,’ aldus de Christelijke Encyclopedie van 1925.

Individualisme is fout en dat is eigenlijk al gegeven met het woord. Elk ‘-isme’ is fout: communisme, kapitalisme, ietsisme, vandalisme. Hoewel er altijd uitzonderingen zijn die de regel bevestigen: protestantisme of calvinisme. Is er echter over de nadruk op het individu ook niet gewoon veel goeds te melden? Je moet er toch niet aan denken dat je als student afgerekend wordt op collectieve prestaties. De collectiviteit van het communisme was een hoogstaand, maar ook onwerkbaar ideaal. Iedereen zou even rijk worden, maar iedereen werd even arm. Anderzijds staat in de Westerse cultuur het autonome individu centraal. Dan wordt vrijheid los-bandigheid en verandert zij in slavernij.

Theologisch is er best veel goeds te melden over het individu. In de creativiteit die elk mens gegeven is – als beeldrager van een creatieve God – komt de eigenheid tot expressie. Je kunt laatdunkend doen over ‘zelfontplooiing’ maar laten we dankbaar zijn dat we in een land leven waarin je in vrijheid kunt ontdekken wie je bent en daaraan uiting kunt geven. Die individualiteit mag echter niet los komen te staan van de gemeenschap.

Verbond

In het Oude Testament ligt de nadruk op de gemeenschap: de derde en vierde generatie van hen die God haten en tot aan het duizendste geslacht van hen die Hem liefhebben. Tegelijk zegt Ezechiël: ‘De mens die zondigt, die zal sterven. De zoon zal de ongerechtigheid van de vader niet dragen, en de vader zal de ongerechtigheid van de zoon niet dragen’ (18:20). Het was trouwens ook in de wet van Mozes al verboden om vaders te straffen om de kinderen en de kinderen ter dood te brengen om de vaders (Deut. 24:16).

‘Individualisme is fout en dat is eigenlijk al gegeven met het woord.

Elk ‘-isme’ is fout: communisme, kapitalisme, ietsisme, vandalisme.’

Eenzelfde spanning is er in het Nieuwe Testament. De nieuwtestamentische oproep tot geloof in de Messias Jezus en tot bekering vraagt om een persoonlijk antwoord van eenieder die het hoort. Tegelijk brengt het geloof in Christus – door de vereniging met Hem – de gelovige in een nieuwe gemeenschap. Vandaar dat voor beide testamenten het begrip van het verbond zo belangrijk is.

De collectiviteit van het verbond is wezenlijk om het evangelie van de vergeving en de verzoening te verstaan. Hoe kan een ander plaatsvervangend lijden en sterven als er geen sprake is van een gemeenschap die in die Ander – als verbondshoofd of als collectieve persoonlijkheid (corporate personality) – begrepen is.

Zelfverloochening

De christelijke kerk is de gemeenschap der heiligen, een lichaam met ledematen. Die leden ook elk hun eigen functie en positie, maar er is ook gezamenlijkheid en verantwoordelijkheid voor elkaar. Als een lichaamsdeel lijdt, lijden alle leden mee. Als je echt kietpijn hebt, kun je ook niet hardlopen.

Volgens de Catechismus van Geneve (Johannes Calvin) wordt de uitdrukking ‘de gemeenschap der heiligen’ aan de belijdenis aangaande de kerk toegevoegd om de eenheid die er is tussen de leden tot uitdrukking te brengen. ‘Alle goeds, dat onze Heer aan zijn kerk doet, is bestemd tot nut en heil van elke gelovige, omdat allen met elkaar een gemeenschap vormen.’ Alles wat je ontvangen hebt, heb je gekregen voor het gemeenschappelijke belang van de gemeente van Christus. ‘Dat is van mij!’ is dan ook voor een christen een vloek. Er is niets van mij bij, alles is van Hem en daarom is alles ook voor jou. Dat vraagt om zelfverloochening.

Wat betekent het voor christenen in de moderne Westerse context dat de kerk een ‘gemeenschap der heiligen’ is? Wat betekent de bijbelse oproep om je naaste te zien en lief te hebben als jezelf in de praktijk van het leven? Daarover wil ik graag op 26 oktober verder met jullie nadenken. Deo volente!

Professor Henk van den Belt is theoloog en hoogleraar Systematische Theologie aan de Vrije Universiteit. Eerder was hij predikant en bijzonder hoogleraar Gereformeerde Godgeleerdheid.

Vanuit zijn theologische achtergrond heeft hij een bijzondere interesse voor belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen.

‘Dat is van mij!’ is dan ook voor een christen een vloek.

Vertraging

Ik moest er echt aan wennen toen ik net in Rotterdam woonde. Tijdens het zondagse rondje over de dijk, dat ik bij mijn ouders altijd maakte, was het niet meer dan normaal om iedere wandelaar die je tegenkwam te groeten. Dat deed je trouwens niet alleen op zondag, maar altijd. Mensen die je lopend passeert, groet je, of je hen nu kent of niet. Zo simpel is dat. In de grote stad bleek deze gedragsregel echter opeens een stuk minder vanzelfsprekend. Mensen passeren elkaar rakelings zonder de ander een blik waardig te gunnen.

Het lijkt wel alsof het hoge stadse tempo het onmogelijk maakt om contact te maken. Door je oog af te wenden van je doel, zou je snelheid verliezen en dat moet voorkomen worden. En wanneer je dan toch geconfronteerd wordt met onverhoopte vertraging, levert dat frustratie op. Alles wordt in het werk gesteld om de vertraging tot een minimum te beperken of de kostbare verloren tijd nuttig te besteden. De vaart moet erin blijven. Maar soms, als de vertraging je te sterk wordt, ontstaat er opeens ruimte voor contact. Opeens is er oog voor de medereiziger die ook in zijn loop is gestuit. Echt contact heeft tijd en aandacht nodig.

Ik denk dat er veel verloren gaat met onze snelle manieren van digitaal communiceren. Natuurlijk is een appje voor iemands verjaardag makkelijk en snel. Maar hoeveel meer aandacht spreekt er uit een persoonlijk uitgezochte en handgeschreven kaart of brief.

Die afzender gunt zichzelf de vertraging om echt tijd te nemen voor de ander. Laten wij ons nog vertragen en storen in de haast van het leven? Durven wij in onze snelle levens en carrières ook keuzes te maken die ons vertraging opleveren, maar goed zijn voor de naaste? En hoe zit het in het geloof? Het zal niet voor niets zijn dat Henoch wandelde met God. Alleen in de rust en in de traagheid kun je Hem werkelijk ontmoeten. Daar is meer voor nodig dan een snelle podcast of een schietgebedje.

Eerlijk gezegd ben ik nog steeds niet echt gewend aan het stadse ritme. En op die dagen dat ik naar mijn werk wandel, pak ik soms mijn oude gewoonte weer op en groet ik de mensen die ik onderweg tegenkom. De echte stedeling zal het wel vreemd vinden, maar die verbaasde, onverwachte glimlach die ik dan ontvang, is het meer dan waard.

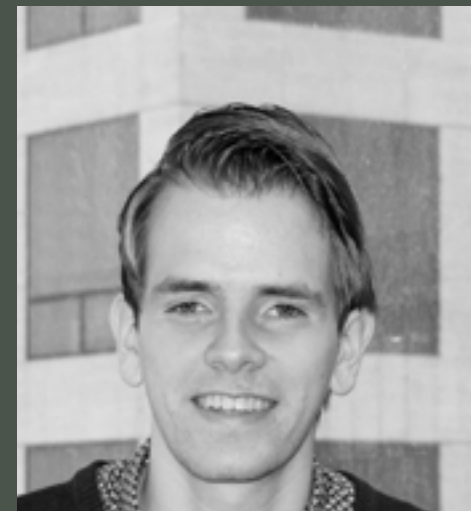

Dr. Evelot Westering-Duijzer is als universitair docent werkzaam in de Econometrie aan de Erasmus Universiteit. Ze volgde daar ook een studie in de econometrie, en promoveerde daarin op de optimale allocatie van vaccinaties. Bovendien was ze in het jaar 2011-2012 praeses van ons dispuut.

Een filosofische kijk op het individualisme

Arnout Jongeling studeerde economie, rechten en filosofie in Rotterdam. Hij is nog altijd lid van Ichthus, maar zal op korte termijn overgaan tot het burgerbestaan. Hij woont in (oud-) dispuutshuis Festina Lente.

Het zal u beslist niet ontgaan zijn dat het thema van het XIIe lustrum van Ichthus ‘individualisme’ is. Dientengevolge kunt u op deze plek in het lustrummagazine zich tegoed doen aan een kort artikel over het individualisme in de filosofie. Het zal u niet verbazen dat veel filosofen hierover iets te zeggen hebben. In dit artikel zal ik op enkelen van deze filosofen dieper ingaan.

Een artikel over individualisme in de filosofie kan vanuit verschillende invalshoeken geschreven worden. Ik zou mij bijvoorbeeld kunnen richten op individualisme in de politieke filosofie (waarbij ik de filosofische theorie van de onvervreemdbare rechten van het individu zou kunnen bespreken) of op individualisme in de ethiek (waarbij ik u zou kunnen vermoeien met een analyse van Kants ‘Kritik der praktischen Vernunft’). Ik heb er echter voor gekozen om in dit artikel in te gaan op de geschiedenis van het individualisme in de filosofie. Beter gezegd, ik zal beschrijven hoe het individu centraal is komen te staan in de filosofie.¹

Renaissance

In de Renaissance komt het individu voor het eerst in de belangstelling te staan. Zoals u ongetwijfeld weet volgde de Renaissance (letterlijk: ‘wedergeboorte’) op de Middeleeuwen. In de Middeleeuwen werd de na-

druk gelegd op de zondigheid van de mens. Daarom moest God centraal staan en niet de mens. Een goede illustratie hiervan is de Middeleeuwse kunst. De makers van deze kunst bleven vaak anoniem. De Middeleeuwse kunstenaar maakte zijn kunstwerken immers ter ere van God. Het is om die reden bijvoorbeeld niet bekend welke kunstenaars de prachtige gotische en romaanse kerken in Europa hebben ontworpen en vervaardigd.²

Tijdens de Renaissance werd er gebroken met de denkbeelden van de Middeleeuwen. Vanaf toen werd de mens als uitgangspunt genomen. Daarom wordt deze periode ook wel het ‘humanisme’ genoemd (naar het Latijnse woord *humanum*, ‘het menselijke’).³ Marsilio Ficino (1433-1499) bracht het uitgangspunt van de Renaissance als volgt onder woorden: “Ken u zelve, o goddelijk geslacht in menselijke gedaante”.⁴

Ten tijde van de Renaissance kwam ook het ideaal van de zelfontwikkeling in zwang. Het is daarom ook niet toevallig dat het idee van de ‘homo universalis’ – de mens die op alle terreinen van het leven excelleert – in deze periode is ontstaan.

Het schoolboekvoorbeeld van een mens die aan dit ideaal voldeed is Leonardo da Vinci. Hij was architect, uitvinder, ingenieur, filosoof, natuurkundige, schei-

kundige, anatomist, beeldhouwer, schrijver en schilder.⁵

De hiervoor besproken humanistische denkbeelden hadden ook hun weerslag op de kunst. De kunst die ten tijde van de Renaissance ontstond was namelijk vaak gericht op het eigen individu en zijn emoties. Een voorbeeld hiervan is het Canzoniere (‘Liedboek’) van Francesco Petrarca (1304-1374). In dit boek brengt Petrarca in 366 sonnetten zijn liefde onder woorden voor Laura, op wie hij onmiddellijk verliefd was geworden toen hij haar ontmoette in de kerk van Sainte-Claire d’Avignon in 1327.⁶

Verlichting

Het resterende deel van dit artikel zal gaan over de Verlichting. In deze periode speelde het individu namelijk ook een belangrijke rol in de filosofie. Helaas heb ik niet de mogelijkheid om de filosofen tussen de Renaissance en de Verlichting te bespreken (zoals Descartes, Spinoza et cetera).

Tijdens de Verlichting komt het autonoom denken centraal te staan. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het volgende citaat van Immanuel Kant (1724-1804), een van de belangrijkste filosofen uit de Verlichting, in zijn essay ‘Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?’:

“Verlichting is het afleggen van de mens van zijn, aan zichzelf te wijten, onmondigheid. Onmondigheid is het onvermogen, zonder leiding van anderen, van het eigen verstand gebruik te maken. (...) Het motto van de Verlichting is dus: Sapere aude! (durf te weten!). Heb het lef van je eigen verstand gebruik te maken!”. Tijdens de Verlichting werd de mens opgeroepen om zich sceptisch op te stellen ten aanzien van alle overgeërfde waarheden. De mening van bijvoorbeeld de kerk werd niet meer voetstoots aangenomen. De mens moet zelf zijn standpunten bepalen. Met andere woorden, de mens moet zich constant afvragen: “Wat vind ikzelf van deze of gene kwestie?”.⁷ Dit is geen gemakkelijke opgave. Kant geeft in zijn hiervoor genoemde essay dan ook aan dat de meeste mensen door luiheid niet hun eigen verstand gebruiken, aangezien het zo gemakkelijk is om anderen het denkwerk te laten doen.⁸

Afsluiting

Hopelijk hebt u door het lezen van dit artikel nieuwe inzichten opgedaan over hoe het individu centraal is komen te staan in de filosofie. Zo niet, dan bied ik u mijn excuses aan voor het verkwisten van uw tijd.

¹ U zult dus Kants ‘Kritik der praktischen Vernunft’ zelf moeten lezen. Doen hoor!

² <http://www.frankzweegers-kunst.nl/2018/03/why-art-anonymity-was/>

³ Pieter Steinz, *Made in Europe: de kunst die ons continent bindt*, p. 146

⁴ Jostein Gaarder, *De wereld van Sofie*, p. 218

⁵ Een aantal jaar geleden heeft Walter Isaacson - onder andere de biograaf van Steven Jobs en Albert Einstein - een biografie geschreven over deze markante persoonlijkheid. Dit boek geeft een goed beeld van deze man en zijn tijd.

⁶ Pieter Steinz, p. 144

⁷ Jostein Gaarder, p. 338-340

⁸ Immanuel Kant, *Beantwoording van de vraag: Wat is de Verlichting?*, p. 1

HEILZAME INDIVIDUALI- SERING

Jan Schippers heeft als directeur van het Wetenschappelijk Instituut van de Staatkundig Gereformeerde Partij een invloedrijke rol in de Nederlandse gereformeerde politiek. Hij studeerde af in de Staatkundige Economie, een onderdeel van de economie wat tegenwoordig eerder onder bestuurskunde zou vallen. Hij is ook praeses geweest van ons dispuut, in de jaren 1990 en 1991.

In 1996 kwam de Postbank – omgedoopt tot ING-bank – met een commercial. Daarin klinkt een liedje dat het thema individualisme treffend vertolkt.

*15 miljoen mensen
Op dat hele kleine stukje aarde
Die schrijf je niet de wetten voor
Die laat je in hun waarde*

*15 miljoen mensen
Op dat hele kleine stukje aarde
Die moeten niet 't keurslijf in
Die laat je in hun waarde*

De tekst van het liedje sloeg meteen aan. Het raakte bij velen een snaar. Want wij moderne Nederlanders willen vooral onszelf zijn. Vrij zijn om zelf te beslissen. We laten ons niet leiden door universele waarden en normen. Nee, wat goed is bepaal je zelf, dat kun je zelf aanvoelen. Het moderne levensgevoel zegt dat ieder mens van nature goed is. En dat elk mens uniek is en de vrijheid moet hebben om zichzelf te zijn. Authenticiteit vinden we belangrijk, daarom zijn we allergisch voor elke dwang van buiten af.

Instituties die het individu kunnen beknellen als een keurslijf, worden om die reden argwanend bejegend. Wat goed voelt, is goed. Niet de morele wet, maar je persoonlijke beleving is leidend. Is dit allemaal modernistische humbug waar we ons zo snel mogelijk van af moeten maken? Nee, allereerst gaat dat niet zomaar, omdat het proces van individualisering niet een ding of verschijnsel is dat je terug kunt draaien. Het beïnvloedt onszelf meer dan we vermoeden. Een tweede belangrijker reden ontleen ik aan het betoog van Larry Siedentop. In zijn *Inventing the Individual* uit 2014 betoogt hij dat het christendom als eerste de mens als individu heeft erkend en daarmee de bodem legde voor een eeuwenlang proces waarin de democratische rechtsstaat en het moderne liberalisme konden ontstaan. Het christendom breekt voor het eerst met de collectieve cultuur van de Griekse en Romeinse oudheid, waarin mensen niet gelijkwaardig zijn aan elkaar en 'ingebakken' waren in de structuren van de clan, de familie, die onder leiding stond van de pater familias. Nu interpreteert Siedentop de Bijbel wat eenzijdig. Want nergens erkent de Bijbel de mens als individu, als enkeling zonder anderen. Maar ook weer niet als een groepswezen met een kuddementaliteit. De Bijbel schetst een relationeel mensbeeld, waarin de mens in verbinding staat

met God, met de medemens en de schepping. Die relaties kan hij ontkennen of negeren, om onafhankelijk te zijn, om op eigen benen te staan. Dat is ook het probleem van onze cultuur: zij is vergeven van bijtend zoutzuur dat de verbindingen tussen mensen en tussen mens en God aantast en mogelijk zelfs heeft doorgevreten.

**Nee, wat goed is bepaal
je zelf, dat kun je zelf
aanvoelen.**

Ligt hier ook niet het begin van een heilzame correctie? Tegenover de mythe van de individuele autonomie, die eenzaamheid veroorzaakt en angst voor de ander oproept, biedt de Bijbelse gedachte van verbondenheid een inspirerend alternatief. Het beleven van je persoonlijke vrijheid in het verband van een menselijke gemeenschap vraagt om niet langer te tolleren om je eigen as, maar om een echte voortgaande beweging. Want dan ga je op weg als een pelgrim, het oog gericht op Christus en Zijn Rijk. En je nodigt anderen uit om mee op weg te gaan.

Dispuutshuizen

Hart van het dispuut. Een borrel per jaar, goudvis in het zicht en de institutie op de plank. We vroegen elk dispuutshuis een boekje open te doen.

Huize Casa Nova

Sinds 29 november 2012 is Casa Nova officieel een dispuutshuis van Ichthus. In de beginfase woonden hier nog enige personen van het schone geslacht, maar na verloop van tijd is dit een onvervalst herenhuis geworden. Getrouw overgezet uit het Italiaans betekent de naam 'Nieuw Huis', wat vooral in de begindagen een erg toepasselijke naam was. Tevens hoeft u geen groot licht te zijn om de verwijzing naar de befaamde Venetiaanse verleider Giacomo Casanova op te merken.

Huize Schone Schijn

Sinds augustus 2007. De eerste bewoners hebben de naam bedacht; het is een mooi schoon statig huis, welke bijna burgerlijk lijkt! Echter, dit alles is maar schijn.... we zijn immers een echt studentenhuis! Vereiste voor het wonen in Schone Schijn is dat je van pindakaas houdt. Tevens is het alleen toegestaan de 100% natuurlijk pindakaas van de AH te eten..

Daarnaast verbazen bezoekers zich altijd over de uitgebreid beschreven schoonmaak taken. Wanneer een amicus één van de amicae thuisbrengt wordt er altijd gebabbeld onder de boom met de lantaarnpaal ernaast. Op deze manier kunnen de andere dames een oogje in het zeil houden.

Huize Bonaparte

De oprichting van de appgroep staat op naam van vijf eerstejaars op hun allereerste borrel in Huize Schone Schijn. Sindsdien is het snel uit de klauwen geëscaleerd en vierden we in februari 2016 de openingsborrel. Dit is niet zonder slag of stoot gegaan. Na lange discussies was de keuze tussen Huize Worst of Huize Bonaparte. De laatste is het geworden, verwijzend naar de straatnaam en ons "grote" voorbeeld. Een bewoner van het huis noemt men een Bonapartizaan. Met de oprichting van het huis zien we ook de beginjaren van de filosofische stroming die men nu het Bonapartizanisme noemt. Aanhangers van deze stroming geloven dat als men harder schreeuwt, je ook meer gelijk hebt.

Momenteel heeft het huis zes en halve inwoner. Het huis wordt namelijk bij wijze van praktijkopdracht voor een half FTE gekoloniseerd door een geschiedenisstudente. Daarnaast heeft het huis onderdak geboden aan Jan de Huisman en heeft het ons aller o.t. praeses jarenlang klaargestoomd voor zijn taak.

Wie er het beste kookt is onbekend. 'Aangezien Bonapartizaan Bakker de wbw op peil moet houden, kookt hij vooral vaak. We kunnen het binnenhouden. Bonapartizaan Van Ginkel had het idee opgevat om vegetarisch te koken. Breure was het hier niet mee eens en kookte daarom met twee keer zoveel vlees. De kooktijden van Schouten lijken inmiddels meer op afhappen dan op koken en van Wildemans kan niemand zich herinneren dat hij ooit gekookt heeft. Zou Bonapartizaan t' Hart dan de winnaar zijn?'

Huize Bonaparte heeft een unieke trap die de onderverdieping met de bovenverdieping verbindt. Waar de grens tussen beide verdiepingen precies ligt is voer voor verhitte discussies. En aangezien de bewoners van de bovenverdieping harder kunnen schreeuwen, hebben zij gelijk.

Huize Beaufort

Bijna 1 jaar, sinds februari 2019. Zomaar een geniale ingeving van 1 der bewoners. Dit huis heeft een vaatwasser en levensgrote posters als behang. Ondanks het gebrek aan vlees wordt amicus Bart door de bewoners genomineerd als beste kok. Toch eten te bewoners vaak Eazie en anders Inci (van een onbekende kok). Dit is waarschijnlijk omdat er ooit een vloerpizza is gebakken die bestempeld werd als vieste gerecht ooit.

Het sterkste verhaal wat rondgaat over ons huis is dat op het dak een moestuintje zit waar niet alleen tomaten- en komkommerplanten worden geteeld. Verder is er niemand die het precies wiet, maar er schijnen nogal duistere dingen te gebeuren op dat dak. Overigens is te hopen dat de Tour de France komende jaren niet zal plaatsvinden in Rotterdam-Zuid, om zo komende jaren nog in alle rust genoeg tomaatjes en komkommertjes te kunnen kweken.

We vroegen de dispuutshuisbewoners wat de favoriete plek in huis is.

Schone Schijn

De keuken met héérlijke stoelen en een spionage balkon

Casa Nova

De meeste seizoenen verblijven wij in onze huiskamer, samen vergaderd rond de tafel of het prachtige scherm dat onze huisbaas ons heeft toebedeeld. In de zomer, bij goed weer, zoeken wij echter vaak ons heil op het ruimste dakterras der civitas.

Bonaparte

De binnenkamer. Ingericht als meditatiecentrum maar al snel bleek het uitermate geschikt voor het herbergen van kartonnen dozen en ander afval. De binnenkamer biedt momenteel onderdak aan Bonapartizaan Bakker.

Beaufort

De meest populaire plek in ons huis is bij uitstek de wc. Daar wordt zoveel op gezeten dat er gewoon helemaal een gat in het midden is uitgesleten.

We vroegen naar de ervaringen met politie

Schone Schijn

Als de buurvrouw politie was, ongeveer iedere week. Als de buurvrouw altijd deed wat zegt, om de week. Gelukkig heeft ze alleen tijdens de lustrumborrel écht gebeld. Emma was toen onze held!

Casa Nova

Casa Nova is een lichtend licht in de omgeving en houdt de politie te vriend. In het verleden kwam de politie nu en dan buurten bij een geslaagde borrel op ons dakterras waar omwonenden ook van konden genieten, maar nadat een onzer zijn casanovakwaliteiten heeft toegepast bij de plaatselijke vrouwelijke wijkagent, komt de politie nooit meer langs.

Bonaparte

Tot tweemaal toe heeft de politie, als beste vriend die ze zijn, ons geassisteerd. Eenmaal tijdens de ontgroening en eenmaal tijdens een borrel.

Beaufort

Twee keer. Beiden tijdens een openingsborrel. 1e maal op onze uitnodiging wegens ongewenste extra gasten. 2e maal op uitnodiging van (hoogstwaarschijnlijk) burens.

Wist u dat...

...bij de meeste huizen de **goudvis** of spoorloos is of mordsdood maar dat bij huize Casa Nova de goudvis minstens verdubbeld is in omvang? Dit zal vast liggen aan het feit dat hij vanuit zijn mansion van 50L uitzicht heeft op een kerstboom....de Bonapartizanen niemand jaloers willen maken met sterke verhalen. Dit omdat het emigrerende gelukszoekers, zoals Bakker, aantrekt.

...Casa Nova en Schone Schijn precies evenveel **inwoners** hebben gehad? (Dit zijn 19 inwoners) In Casa hebben maar 2 vrouwen gewoond en in Schone Schijn 3 mannen.

... Schone Schijn plannen maakt voor een glijbaan naar de **jacuzzi** van de buurvrouw. Volgens de bewoners zou het nog beter zijn als ze op zeer korte termijn verhuisd en plaats maakt voor een niet-klagende onderbuur.

... de 'signature dish' in Bonaparte **Annanas en Safira** (meloen met ham) is

...er in elk dispuutshuis wel een poging is gedaan om **vegetarisch** te eten. Dit beviel de ene keer beter dan de andere.

... in Bonaparte het **dak eraf** gefeest is

Enige toelichting van de bewoners
Het beoefenen van tevredenheid is bij ons de hoogste deugd. Het complete dak komt naar beneden zetten maar ach, kniesoor die daarop let. Eenmaal hebben we in de illusie geleefd dat de balkons vervangen moesten worden, omdat de expert aangaf dat deze op instorten stonden. Gelukkig heeft de huisbaas ons verzekerd dat de balkons nog een dik half jaar meegaan.

...er in Schone Schijn nog dagelijks **dates** plaatsvinden.

OUD-BESTUREN

AAN HET WOORD

Besturen. Zij bepaalden voor een jaar de richting van Ichthus en blikken nu terug op het verleden van ons dispuut.

Be·stu·ren (bestuurde, heeft be-
stuurd) [bə'styrə(n)]

1 in een bep. richting laten gaan

2 de leiding van iets hebben

‘Verwachtingen en haren eenmaal grijs
zijn niet als nevelen van ‘t hoofd te vagen,
mijmeren de verenigingsbestuurders, bij de slagen
der ruitenwissers, mogelijkerwijs.’
(vrij naar Martinus Nijhoff)

Amicae et amici,

Een jaar geleden beleefde Ichthus haar hoogtijdagen door bestuurd te worden door bestuur Anker. Inmiddels behoren zij, net als de 58 besturen voor haar, al lang weer tot de vergetelheid. Wij zijn inmiddels mijneraars geworden. Mijmerden we aan het begin van de bestuurstijd vooral over onze verwachtingen, zo mijmeren we nu met onze grijze haren over de mooie tijd die achter ons ligt. Zoals het elk waardig bestuur betaamt, barstten we van de idealen voor Ichthus. Ichthus zou omgevormd worden tot een levende gemeenschap, waar ware studentikoziteit hand in hand ging met een ware onderzoeksdrift die neergedaald was tot in de diepste vaten van ons DNA. Met een vragende, onderzoekende en kritische houding zouden Ichthianen de wereld bestormen, leven vanuit liefde en dat uitdragen naar de mensen om ons heen.

Afgelopen zou het zijn met roddel en achterklap, dronkenschap en naïviteit, onwetendheid en luiheid. Een nieuw tijdperk zou zijn geboren. Ichthus zou floreren als nooit tevoren. Ichthus zou zelfs beter zijn als de oprichters ooit hadden kunnen dromen. Ichthus zou zichzelf overstijgen. En dat is gebeurd. Een gigantische generatie is opgegroeid en heeft zich heldhaftig van haar guppenstatus ontdaan. De toenmalige eerstejaars zijn op een fatsoenlijke manier opgevoed, er was ruimte voor discussie over allerlei gevoelige verenigingsaangelegenheden en er was een jaar lang ruimte voor een plezierige inhoud.

De voorgaande ontologische waarheden hebben ongetwijfeld een melancholische gesteldheid opgeleverd die u brachten tot een kinderlijk schreien. Maar de druppels van uw bittere tranen worden ruw doch rechtvaardig weggewist door de ruitenwissers van de tijd. We komen niet meer terug. We zijn voor altijd weg. En dat is maar goed ook. Anders konden we niet meer mijmeren. Mijmeren met de grijze lokken die onze overwegend bruine haren doorbreken. En al mijmerend reciteren we: ‘Het is gezien,’ mompelde hij, ‘het is niet onopgemerkt gebleven.’ Wij strekken ons inmiddels al eventjes uit, ons lavend aan een diepe, zoete slaap.

U groet amicaal doch uit de hoogte,
Bestuur Anker, regerend en triomferend onder het motto ‘Spes ancora animae’.
Opdat wij nooit vergeten.

Over collectivisering en kalmte

Wij hebben niets met individualisering. Maar we hebben wél aan onszelf genoeg. We zijn namelijk nog steeds Bestuur De Bruijn, maar hebben geen vereniging meer om te besturen. Niet dat we die nodig hebben, we kunnen het zelf ook best leuk hebben. Een jaar wat grut van Ichthus aansturen is meer dan genoeg. Dat neemt niet weg dat het een onvergetelijk jaar is. Met volle teugen hebben wij genoten van onze taak om verwende, individuele stakkers wat collectiviteitszin bij te brengen. Daar is een vereniging immers voor; zodra een lid de (nog steeds gehuurde) sociëteit of een dispuuthuis binnenstapt, verandert deze van een onbeduidende zesjesstudent naar een uiterst belangrijk onderdeel van het geheel. Van individuele nietsnut, naar sociale uitblinker. Vindt u dat niet iets heel moois? Het geheel is meer dan de som der delen.

Wij houden van Ichthus. Een vreemde club als ze is, met van die wonderlijke mensen. In het studiejaar 2017-2018 stonden wij aan het roer van dit bruisen-

Zoals de Tour op niemand wacht, kabbelt Ichthus vrolijk voort.

de gezelschap. Als het 58ste bestuur traden we aan onder het motto 'Kalm aan en rap een beetje'. Dit als reactie op de catastrofale versnelling van het (studenten)leven. Met stress en zo. Ook zo'n thema, weet u wel. Natuurlijk met een sausje van eensgezindheid, we moeten soms immers op de rem trappen in ons eigen bestaan om ons met de misère van anderen bezig te kunnen houden. Nee, al die vluchtigheid op Ichthus is niet aan ons besteed. Al die wanhopig verveelde blikken als er eens een opmerking van langer

dan 30 seconden werd gemaakt. Al dat gebrek aan tijd om eens een kring of thema-avond fatsoenlijk voor te bereiden. Die oppervlakkige kletskoek van rode en groene genootschappen. Wij zijn meer van het gemoedelijke, het ongedwongene. Van de Slow Food en het goud-blauw.

Ichthus der C.S.F.R., beweegt ook op zo'n lekker geza-

pig tempo. Maar vooruit gaat ze. Zoals de Tour op niemand wacht, kabbelt Ichthus vrolijk voort. Het is een komen en gaan van civieten, ieder met zijn of haar rugzakje. Geen Kipling van 3 bij 3 meter op een fietsenrekje meer natuurlijk. Wat zou er ook meer in moeten dan alleen een paar samenvattingen? Boeken worden niet gekocht. Weer die vluchtigheid. Goed, terug naar het verhaal. Wat ons mede opviel was hoe totaal ongeïnteresseerd de modale Ichthiaan was in het administratieve en formele reilen en zeilen van het dispuut. We ervoeren een enorme vrijheid om fijn dingetjes in het Huishoudelijk Reglement aan te passen of hier en daar een vervelende verplichting uit het meerjarenbeleid over te slaan. Men wilde gewoon dat het draaide, zonder zich er al te veel mee te bemoeien. Evaluatie-ALV? Nee danku. Daar gaan we mooi niet te lang zitten. Het kan twee dingen betekenen. Óf we kregen simpelweg het volledige vertrouwen in de uitvoering, óf de zucht naar inspraak was op een dieptepunt. Het antwoord kunt u anoniem per post opsturen naar de o.t. abactis. Over ideologische zaken werd dan weer met veel vuur en passie gediscussieerd. U weet dat al sinds mensenheugenis een reeks onderwerpen bestaat die om de zoveel jaar besproken worden. Dat zal altijd zo blijven. Af en toe komt er een nieuw fijn Ichthus-onderwerpje bij. Dansen op de Dies, zoiets. Een goede zaak, want zo houden we elkaar scherp. We waren blij met hen die hun ideeën en meningen wilden uitwisselen. We leer-

Evaluatie-ALV? Nee danku.

den van elkaar zonder elkaar de tent uit te vechten en hopelijk is dat nog steeds het geval.

Kortom, we zijn nog altijd met trots vervuld vanwege het feit bestuurder van onze waardevolle vereniging. Hopelijk wordt er nog een beetje voor elkaar gezorgd op Ichthus. Niemand is lid voor zichzelf, net als niemand leeft voor zichzelf. We hebben om te zien naar onze medemens. Ja, ook als ze geen lid zijn of zijn geweest.

Bestuur De Bruijn leeft voort, het verleden koesterend. Als burgers in een woeste wereld. Gevormd door een rustplaats waar je nog eens wat leerde. We spreken verder de hoop uit dat Ichthianen het in de toekomst hartgrondig oneens blijven, maar eensgezind zijn. We zijn per slot van rekening broeders en zusters in de Heer.

Wij hebben geschreven.

Bestuur de Bruijn

“Wie van zijn herinneringen kan genieten, leeft tweemaal.” -
Marcus Valerius Martialis

“Het belangrijkste in een werkelijke gemeenschap is dat
iedereen daarin enkeling durft te zijn”.-
Sören Kierkegaard

Amicae amique,

In 2016 namen wij als bestuur Roest de bestuurshamer en bijbehorende bestuurslinten over van o.t. bestuur Verhulst. Daarbij kregen we trouwens ook nog de verantwoordelijkheid over zo’n 140 leden van dispuut Ichthus der C.S.F.R.. Vanaf dat moment begon een prachtig en onvergetelijk bestuursjaar.

Een jaar waarin we vaak met een grote mond landelijke HV’s binnen stormden en daar de tent afbraken, waarbij een groothedswaanzin en niet-lullen-maar-poetsen mentaliteit de nodige energie gaf. Een jaar met dispuutshuisborrels waarbij burens in pyjama’s riepen dat ze de volgende dag weer vroeg moesten werken. Een jaar met lezingen waarbij er altijd wel even werd opgemerkt dat onze broeder Abraham Kuiper er anders over dacht en of de lector daar even kort op zou willen reageren. Een jaar met een prachtige debatavond voorafgaand aan de landelijke verkiezingen, waarbij verschillende politieke wetenschappelijke bureaus met elkaar in discussie gingen over de vraag of de democratie nog wel houdbaar was. Een jaar waarbij er verschillende discussies over de consumptie van alcohol of het wat stijve geschuifel op dansvloeren tijdens de Dies Natalis de revue is gepasseerd. Waarbij de discussie, naar onzes inziens, überhaupt groter is geweest dan de alcoholconsumptie of het geschuifel zelf. Een jaar met een mooie buitenlandse reis en verenigingsweekenden in oorden die vooral ver van de bewoonde wereld af stonden om zo de omgeving niet te storen gedurende hun weekend.

Ondanks dat niet alle hoogtepunten zijn benoemd, geeft dit wel een inzicht in hoe wij als bestuur genoten hebben. U als lezer zult wellicht het één en ander herkennen. En dat is exact wat Ichthus, ondertussen het grootste dispuut der C.S.F.R., zo mooi maakt. In de afgelopen 60 jaar zijn er vele besturen gekomen & gegaan en zijn duizenden studenten lid geweest. Gedurende die 60 jaar is er veel veranderd, maar nog meer hetzelfde gebleven. In onze bestuurstijd zijn we ter ere van de 700e vergadering al eens in het archief van Ichthus gedoken. Zo ging het jaarlijkse dispuutsuitje ooit eens naar het Brandweermuseum in Hellevoetsluis. Werd de begroting in een ver verleden gewoon nog uitgeschreven op een krijtbord en bedroeg de contributie nog 12,50 gulden (in plaats van de huidige 120 euro). In een periode dat het wat minder ging met het dispuut en haar ledenaantal was een lid zo sympathiek om leden met de auto op te halen voor plenaire activiteiten en na afloop weer thuis te brengen, om zo de vereniging in stand te houden. Maar zoals gezegd is er ook veel hetzelfde gebleven; studenten die samen de gekste dingen uit halen, maar ook zich breder ontwikkelen door middel van studiekringen. Daarnaast het spreken met elkaar over geloof en twijfel met als doel God beter te leren kennen. Juist in een samenleving die individualistischer wordt, waarbij studenten vooral op zichzelf gericht dienen te zijn om het te maken in het leven, is dispuut Ichthus een krachtige proteststem. Ichthianen, wees daarom trots dat u deel uit maakt van deze protestbeweging. U als vereniging vormt namelijk een collectief met een breder doel dan alleen uw carrière. Geniet vooral van uw studententijd. Kijk goed naar elkaar om, want u behoort allen tot hetzelfde prachtige dispuut. En ten slotte het belangrijkste: geloof in God en ondersteun elkaar daar in.

Met amicale groet,

Bestuur Roest

Toronto, Canada

‘Ichthus heeft al wereldfaam’

Korjan Slagboom reist rond en studeert voor een half jaar in Canada. Na een poos in Toronto te zijn geweest trekt hij nu de Atlantische kust langs.

kend met de claimcultuur van dit continent. Het zogeheten ‘suen’ is in Canada verschrikkelijk.

Bij het begin van de maaltijd elkaar geen goede maaltijd wensen, het continent waar fastfood z’n oorsprong heeft en het land waar mensen door de afstanden op zichzelf zijn aangewezen. Ja er valt genoeg te vertellen over het individualisme in Canada. Ik zal u een paar voorbeelden noemen die een raakvlak hebben met het individualisme.

Aan deze kant van de oceaan is de negatieve politieke campagne op de persoon uitgevonden. In plaats van je eigen ideeën te vertellen vallen politici hier de andere kandidaat aan op z’n persoonlijkheid. Soms is het ronduit hilarisch, vaker zijn de spotjes beschamend en lager dan laag.

Ook in het nieuws is er hier een gigantische bias, waardoor mensen in een bubbel leven met alleen maar mensen die hetzelfde als zij denken. U moet voor de aardigheid is eerst naar Fox News kijken

en dan naar CNN. U denkt misschien in Nederland hebben we die verschillen in media toch ook? Het verschil tussen WNL Goedemorgen Nederland met Welmoed Sijsma of DWDD met Freek de

Door alleen maar nieuws te krijgen via één nieuwsbron leef je in je eigen gemaakte wereld.

Jonge is toch ook het verschil als tussen de dag en de nacht? Ja dat klopt, maar de verschillen tussen deze Amerikaanse nieuwszenders, Fox en CNN, zijn ware paradigma verschillen. Door alleen maar nieuws te krijgen via één nieuwsbron leef je in je eigen gemaakte wereld.

Ook in Canada is de eigen verantwoordelijkheid van het individu een ondergeschoven plicht van een burger. U bent vast wel be-

Stel: Een vreemdeling betreedt illegaal uw achtertuin en gaat ongevraagd met één van uw kano’s op één van de vele meren in uw achtertuin kanoën. Als deze dief dan verdrinkt, dan bent u schuldig. U bent immers eigenaar van de kano, de meren en u had maatregelen moeten nemen om dit te voorkomen. U draagt die verantwoordelijkheid. Niemand is meer voor zichzelf verantwoordelijk in Canada. Veel uitspraken van rechters hier zijn totaal niet redelijk.

HAARLEM

De geschiedenis van Haarlem gaat terug naar de Romeinse tijd.

De stad ontstond als **nederzetting** aan een doorgangsweg richting een Romeins fort in Velsen. In de 10e eeuw werd er een **houten kerk** gebouwd op de Grote Markt en nadat de stad zich om dit centrum uitbreidde, verleende graaf Willem II van Holland Haarlem in het jaar 1245 **stadsrechten**.

Vanaf de 15e eeuw was Haarlem één van de belangrijkste steden van Holland, zelfs groter en **belangrijker dan Amsterdam**. De stad bloeide op zowel industrieel gebied als cultureel gebied en stond bekend om de textielnijverheid, scheepsbouw, bierbrouwerijen en schilderkunst.

De **eerste Nederlandse trein** reed in 1839 tussen Amsterdam en Haarlem en in 1843 werd het spoor verlengd tot Leiden.

De rijke geschiedenis van de stad is nog steeds zichtbaar. Niet voor niets is het monumentale oude centrum aangewezen als beschermd stadsgezicht.

Haarlem staat ook bekend als **hofjesstad**. Deze hofjes zijn tussen de 12e en de 19e eeuw aangelegd en waren bedoeld om behoeftige ouderen en bejaarde vrouwen aan huisvesting te helpen. Ooit waren het er meer dan 40, tegenwoordig zijn er nog ongeveer 20 en herinnert op veel plaatsen alleen nog de toegangspoort aan de plek waar ooit een hofje lag.

Lunchtip: hofje zonder zorgen

Haarlem is al meerdere keren uitgeroepen tot **beste winkelstad** van Nederland. Naast de bekende ketens aan de Grote Houtstraat, heeft Haarlem veel leuke boetiekjes. Deze vind je met name in de zogenoemde **zeven ‘Gouden Straatjes’**, namelijk de Warmoesstraat, Zijlstraat, Koningsstraat, Anegang, Schagchelstraat, Kleine Houtstraat en Gierstraat. Hier kun je terecht voor kleding, woonaccessoires om je studentkamer wat mee op te pimpen (wel oppassen dat het natuurlijk niet té burgerlijk wordt...) of lokale specialiteiten.

Tips van de commissie: Olivia & Kate, Number Nine en Kloffie.

Lunchtip: De Wereld van Jansje, Statch, By Lima

Bij Jansje werken betrokken en goed opgeleide mensen met een beperking, die door deze werkplek midden in de samenleving staan.

Corrie ten Boom, wie heeft daar nooit van gehoord?

Aan de Barteljorisstraat is het **Corrie ten Boom**

Museum te vinden. In de Tweede Wereldoorlog werd het huis een opvangplek voor Joden en verzetsstrijders, waarbij zij een geheime kamer hadden gecreëerd (De Schuilplaats).

Bij een inval op 28 februari 1944 werden de vaste bewoners gearresteerd, onder wie dochter Corrie. Zij werd echter in december 1944 vrijgelaten uit Ravensbruck, als gevolg van een administratieve fout. Corrie heeft het pand verkocht toen zij aan haar zendingsreizen begon.

In 1983 werd het huis gekocht en gerenoveerd door stichting Corrie ten Boom Fonds en in 1988 werd het als museum geopend. Het museum is alleen toegankelijk tijdens een rondleiding, waarbij er wordt verteld over de geschiedenis van het pand, de familie Ten Boom en het verzetswerk.

In de Jopenkerk wordt momenteel het originele **Jopenbier** recept gebrouwen. De eerste recepturen komen uit 1407 en 1501, die in 1994 in verband met het 750-jarig bestaan van de stad opnieuw worden gebruikt om het bier te reproduceren. De naam Jopen komt uit de veertiende eeuw, toen het bier in ‘Jopen’ (vaten van 112) over het Spaarne werden vervoerd. Naast het Jopen Hoppenbier hebben zij ruim 10

andere soorten bier, waaronder wisselend **seizoensbier**. Vanuit het Grand Café en restaurant kun je het brouwproces aanschouwen.

Weetjes over Haarlem

- Volgens **Lonely Planet** is Haarlem één van de mooiste plekken van Europa

- Inwoners van Haarlem worden ‘**muggen**’ genoemd, waarom weet niemand zeker. Het kan zijn voortgekomen uit het feit dat er vroeger veel muggen in Haarlem waren. Als andere verklaringen worden genoemd het ‘muggenziften’ van de Haarlemmers en een sage over een heks die de inwoners van de stad zou veranderen in muggen als ze niet zouden luisteren.

- Tot ver in de 17e eeuw was **bierbrouwen** de belangrijkste industrie in Haarlem

- De naam Haarlem is mogelijk een verbastering van het woord ‘Haarloheim’, wat zoveel betekent als ‘woonplaats (heim) gelegen op een hoge zandgrond (haar) in het bos (lo)’. Echter is het niet zeker of dit de echte oorsprong van de naam is.

**Zet je volgende stap.
Samen kom je verder!**

Zo zien wij dat! We geloven dat vrijwel alles beter en leuker wordt als je het samen doet. Want in je eentje ga je misschien sneller, maar samen kom je verder. Veel verder.

Bij Visser & Visser werk je bij een top 30-kantoor dat het brede financiële spectrum biedt waar ondernemers mee te maken krijgen. Je bedient een uitdagende en afwisselende cliëntportefeuille, van het (grotere)

MKB tot internationale bedrijven. Dit zorgt ervoor dat er een diversiteit aan onderwerpen passeert en je jezelf inhoudelijk breed kunt ontwikkelen.

We werken met circa 300 professionals vanaf 12 locaties om ondernemers en bedrijven succesvoller te maken.

Past dit bij jouw ambitie? Dan maken we graag kennis met je!

..... **Nieuwsgierig geworden?**

Kijk voor actuele vacatures op www.werkenbijvisserenvisser.nl